

ומתריצין: **הך סיפא**, לא מדובר בה בבהמת קדשים, אלא **אתאן לבהמות חולין**. הלכך, אמרה המשנה ששתיהן עולה.⁽¹⁵⁾ אלא שהאחת תעלה לנדרו, והשניה תמכר לחייבי עולה.

ולפי המסקנא, מחולקת המשנה לשלשה חלקים: רישא, מציעתא וסיפא.

הדין הראשון לגבי בכור "ילדה זכר יקרב עולה", מדבר בבהמת חולין. הדין האמצעי, "אם נקבה זבחי שלמים, ילדה נקבה תקרב שלמים", וכן המשך המשנה "אם זכר עולה ואם נקבה זבחי שלמים — ילדה זכר ונקבה הזכר יקרב עולה, והנקבה תקרב שלמים" מדובר בבהמת קדשים. והסיפא "ילדה שני זכרים, אחד מהן יקרב עולה והשני ימכר לחייבי עולה. ילדה שתי נקבות, אחת מהן תקרב שלמים והשניה תמכר לחייבי שלמים", מדובר בבהמת חולין.⁽¹⁶⁾

שנינו במשנתנו: **ילדה טומטום ואנדרוגינוס — רבן שמעון בן גמליאל אומר: אין קדושה חלה עליהן**.

מלשון "אין קדושה חלה עליהן" משמע כה-א שאינה חלה כלל, ואפילו אם האם היתה בהמת קדשים, לא חלה על הטומטום ואנדרוגינוס אפילו קדושת האם.⁽¹⁷⁾ ועל כך דנה הגמרא:

אמאי אין קדושה חלה עליהן? הלא קדושים הם משעת יצירתן במעי אמן, וקדושתן מכח האם תופסת כל מקצת ומקצת שנוסף במעי אמן, עוד לפני היותן בעלי מומין?⁽¹⁸⁾ ובשלמא⁽¹⁹⁾ אם היתה בהמת חולין, ניחא, שאין קדושת הפה של המקדיש חלה עליהן, כיון שאין דעתו להקדיש אלא זכר ונקבה ולא טומטום ואנדרוגינוס. אבל, אם היתה האם בהמת קדשים, למה לא תחול עליהן

השני לחייבי עולה. אבל לפי ביאורנו על פי רבינו הברטנורא מבואר היטב שעיקר הקושיא הוא על דמיו.

15. וכתב רש"י במשנה: על שניהן חלה קדושת עולה, דהא קאמר "אם זכר יהא עולה". ומוסיף השיטה **מקובצת** [אות יא] "דכל הראוי למזבח אינו יוצא מידי מזבח". כלומר, לשיטת רש"י, אכן הקדיש את שניהן, אלא שאחד מהן הוא לנדרו והשני ימכר לצרכי עולה.

אבל רבינו גרשום [וכן הוא בשיטה מקובצת בהשמטות] כתב, ששניהם קדושים מטעם ספק. וזה לשונו: וכיון דלא ידעי על איזה זכר מינייהו אמר עולה, הלכך, שני ימכר לצרכי עולה. ועיין שם בשיטה **מקובצת** שגריס כן בלישנא אחרינא בגמרא. ועיין רש"י.

16. על פי ברכת הזבח והרש"ש. והצאן קדשים מבאר סיפא זו "ילדה שתי נקבות — אחת מהן תקרב שלמים והשני תמכר לחייבי שלמים" בבהמת קדשים. והרש"ש אינו מסכים אתו. כי אם כן, למה ימכר השני לחייבי שלמים ודמיו חולין?

17. והטעם שלא שנאה התנא עם המציעתא, כתב התוס' **יום טוב**, משום שלא רצה להפסיק במחלוקת רבן שמעון בן גמליאל עם בר פלוגתיה.

18. כן כתב רש"י. אבל רבינו גרשום מפרש: לפני שניכר בהם שהם טומטום ואנדרוגינוס.

19. מבואר על פי תוס'.

קדושת האם?

ומתרצינן: **קסבר רבן שמעון בן גמליאל, ולדות קדשים בהווייתן הן קדושים.** רק בשעת לידתן חלה עליהן קדושת אמן ולא משעת יצירתן במעי אמן. וכיון שבשעת הלידה, כאשר צריכה לחול עליהן הקדושה, הם היו כבר בעלי מומין, שוב לא חלה עליהן קדושה.

והגמרא מבארת: **דאי סלקא דעתך, שאם היה עולה על דעתך לומר שכבר מעת היותן במעי אמן הן קדושין.** קשה, **אמאי אין קדושה חלה עליהן? הא תפסינהו קדושה דאימיהו** [של אמותן]?

אלא, שמע מינה, שרבן שמעון בן גמליאל סובר, ולדי קדשים רק בהווייתן הן קדושין.

ועתה, גם מה שאמרה המשנה במציעתא, בבהמת קדשים, שחלה קדושת הפה על הולדות ואינם קדושים בקדושת אמותן, רבן שמעון בן גמליאל היא.⁽²⁰⁾ ולפיכך יכול להחיל עליהן קדושת עולה או שלמים, אף אם האם היא קרבן חטאת.

ואחרי שלמדנו שהתנא של משנתנו הוא רבן שמעון בן גמליאל, הסובר "ולדות קדשים בהווייתן הן קדושין", מביאה הגמרא דעת התנא הסובר "במעי אמן הן קדושין".

והאי תנא סבר, ולדי קדשים ממעי אמן, מתחילת יצירתן במעי אמן, הן קדושין:

דתנו רבנן: אמרה תורה [ויקרא כז] "אך בכור אשר יבוכר לה' בבהמה לא יקדיש איש אותו". ודרשין, **אילו נאמר** ⁽²¹⁾ **"בכור אשר יבוכר, לא יקדיש",** ולא היה נאמר "אותו" וגם לא היה נאמר "בבהמה", **הייתי אומר שפסוק זה אינו עוסק בהקדשת הבכור, אלא עוסק בבכור אדם ולא בבכור בהמה.** וכך אמר הכתוב: **בכור אדם — לא יקדיש הקדשות!** והיינו, שבא הפסוק למעט בכור אדם שהוא לא יקדיש שום דבר להקדש.

תלמוד לומר "אותו".⁽²²⁾ ללמדנו שהפסוק מדבר בהקדשת בכור בהמה על ידי בכור אדם. וכך אמר הכתוב, "אך בכור אשר יבוכר לה'" [והבכור האמור כאן הוא בין בכור אדם ובין בכור בהמה], לא יקדיש אדם שהוא בכור [אשר יבוכר לה'] אותו, את בכור הבהמה. ומדייק התנא: **אותו** [את בכור הבהמה] **אי אתה מקדיש,** אין הבכור אשר יבוכר לה' מקדיש "אותו" את בכור בהמה. **אבל מקדיש אדם,** שהוא בכור, את הקדשות, שאר קדשים.

וממשיכה הברייתא: ואילו לא נאמר "בבהמה", **עדיין אני אומר: הוא, בכור אדם, לא יקדיש את בכור בהמה.** אבל יקדישוהו אחרים, מי שאינו בכור רשאי להקדיש בכור בהמה לקדושה אחרת!

תלמוד לומר "בבהמה", לומר, **בבהמה עסקתי.** הפסוק כולו אינו עוסק כלל בבכור

21. גירסת השיטה מקובצת.

22. גירסת רש"י.

20. וכתבו התוס' במסכת זבחים [קיד א ד"ה וקסבר]: שמהמציעתא כבר משמע שהתנא של המשנה סובר "בהווייתן הן קדושין", אלא שהתנא של המשנה שמר את הדברים לסיפא.

סבירא ליה, כי ולדי קדשים ממעי אמן הן קדושיין. והוא התנא החולק על משנתנו.

ולמדנו, לפי כל הדעות, שקדושת בכור חלה בשעת יציאת רובו מרחם אמו. ועתה דנה הגמרא בהקדישה לקדושה אחרת באותה שעה של יציאת רובה.

אמר ליה רב עמרם לרב ששת: אמר על הבכור, בהיותו במעי אמו: עם יציאת רובו יהא⁽²⁵⁾ עולה: דהיינו, שהקדישו עתה, על מנת שיחול ההקדש בשעת יציאת רובו. ועתה עומדות לחול על הולד שתי קדושות, בכור ועולה, איזה קדושה חלה? והשאלה היא איזו היא קדושה חמורה יותר, שהיא מקדימה לחול לפני השניה, האם עולה הוי, או בכור הוי.

וצדדי הספק הם: האם עולה הוי,⁽²⁶⁾ שכן קרבן עולה הוא כליל, נשרף כולו לה' על המזבח, וקדושתו חמורה.

או, דילמא, יתכן לומר, בכור הוי. שכן קדושתו מרחם. כלומר, שכן קדושת בכור חמורה בכך שהיא חלה מאליה, ביציאת הבכור מרחם אמו, בלי צורך בהקדשתו.

אמר ליה רב ששת לרב עמרם: מאי תיבעי לך? וכי לאו⁽²⁷⁾ היינו דבעי אילפא?! הרי

אדם, אלא בבהמה בלבד, ובאה התורה לאסור להקדיש בכור בהמה לקדושה אחרת, ואיסור זה נוהג בין בבכור אדם ובין בשאר אדם.⁽²³⁾

וממשיכה הברייתא: יכול לא יקדישו לקדושה אחרת אף בהיותו בכטן, במעי אמו? תלמוד לומר "אשר יבוכר לה". ודרשינן, רק משעה שיבוכר לה, משעה שנולד והתקדש כבכור, אי אתה מקדיש. אבל אתה מקדיש בכטן. ובהיותו בכטן בהמת חולין, יכול להקדישו לקדושה אחרת.

וממשיכה הברייתא: יכול אף ולדי כל הקדשים כן, יהא מותר לשנותם לקדושה אחרת בהיותם במעי אמן?!?

תלמוד לומר "אך בכור".⁽²⁴⁾ ודרשינן, "אך", חלק. חילק הכתוב בין בכור לשאר קדשים, שרק בככור התירה התורה להקדישו לקדושה אחרת במעי אמו ולא שאר קדשים, כי בכור נוצר במעי בהמת חולין, וקדושתו חלה רק משעה שנולד, שאז הרחם "פוטרו", כמו שנאמר [שמות יג] "פטר כל רחם". אבל שאר ולדות קדשים אשר אמותיהן קדושות, הרי כל מקצת ומקצת שהם נוצרים במעי אמן, נתפס בקדושת האם.

וממשיכה הגמרא: אלמא, הרי שתנא זה

23. עיין שם בתורת כהנים [בחוקותי פ"ח] כמה גירסאות וכמה פירושים.
24. גירסת רש"י.
25. גירסת השיטה מקובצת.
26. גירסת השיטה מקובצת.
27. גירסת השיטה מקובצת.

23. עיין שם בתורת כהנים [בחוקותי פ"ח] כמה גירסאות וכמה פירושים.

24. גירסת רש"י.

25. גירסת השיטה מקובצת.

26. גירסת השיטה מקובצת.

26. רש"י כנראה לא גרס את שתי הלשונות

ולעשירים, את דברי הקדוש ברוך הוא שהלקט שייך לעניים? והרי דברי הרב ודברי התלמיד, דברי מי שומעין?!

כך פשט אב"י לאיבעית אילפא. ועתה אומר רב ששת על איבעית רב עמרם: **הכא נמי יש לנו לומר:** דברי הרב, שקידשו לבכור, ודברי התלמיד, המקדשו לעולה, **דברי מי שומעין?** הרי בודאי לדברי הרב שומעים. הלכך, בכור הוא ולא עולה.⁽³¹⁾

מתניתין:

משנתנו דנה במקדיש בהמת חולין מעוברת, באופן שאת האם הוא מקדיש לקדושה אחת, ואת העובר לקדושה אחרת. ובאופן זה לא קיימת מחלוקת אם "בהווייתן הן קדושין" או "במעיי אמן הן קדושין",⁽³²⁾ כי כאשר מקדיש בהמה מעוברת, חשוב העובר כדבר בפני עצמו המקבל את הקדושה בעצמו, ולא מכח אמו.⁽³³⁾

בעיה דומה לזו איבעיא ליה לאילפא, שכך הסתפק אילפא:

הקוצר את שדהו, ובשעת קצירתו אמר על הלקט,⁽²⁸⁾ השייך לעניים: **עם נשירת רובו** [שאז חלה על השבלים תורת לקט⁽²⁹⁾], **יהא הפקר,** לעניים ולעשירים! — איזה דין יש על הלקט הזה?

האם לקט הוי, ואסור לעשירים לקחתו. או הפקר הוי, ומותר לעשירים לקחתו כשאר הפקר?

וצדדי הספק הם: האם לקט הוי, **שכן קדושתו בידי שמים,** והתורה זיכתה אותו לעניים. או **דילמא,** יתכן לומר, **הפקר הוי, שכן זוכין בו עניים ועשירים.**⁽³⁰⁾

ואמר אב"י: מאי תיבעי ליה לאילפא?! הלא ודאי לקט הוי, כיון שהקדוש ברוך הוא עשה אותו לקט, וכי ידחו דבריו של הקוצר, שעושה את הלקט שיהיה הפקר לעניים

הקדושות חמורה ודוחה את השניה. ופשטה הגמרא שטעם "דברי הרב ודברי התלמיד דברי מי שומעין" הוי קדושת בכור קדושה חמורה יותר.

אבל הגר"ז מדייק מדברי הרמב"ם דאין זה מטעם חומרא וקולא. אלא הואיל ובשעת יציאת רוב מהרחם או בשעת נשירת רוב לקט חל עליו שם בכור או שם לקט, אף על פי שבד בבד באה עוד קדושה "אין לך בו רשות", כלומר אין "כח במעשיו" שהוא מעשה ידי התלמיד להחיל עליו קדושה אחרת.

32. כלומר, אין זה ענין כלל לא ל"בהווייתן הן קדושין" ולא ל"במעיי אמן". תוס' יום טוב.

33. כן מבארים רש"י ותוס' על פי דעת רבי

28. הקוצר את שדהו ונפלו מתוך המגל או מתוך ידו שכולת אחת או שתים, הרי הם "לקט", והעניים לוקטים אותם, כמו שנאמר [ויקרא כג] "ולקט קצירך לא תלקט, לעני ולגר תעזוב אותם". כמה דברים אמורים, בשדהו. אבל המפקיר את תבואת שדהו לפני הקצירה, לא מיחייב בלקט. כמבואר במסכת פאה [פרק א משנה ד].

29. כן כתב רש"י. אבל רבינו גרשום גרים "בשעת נשירתן לארץ".

30. שכן יפה כחו שזוכה בו לעניים ועשירים. רבינו גרשום.

31. רש"י מפרש שאיבעית הגמרא היא איזו מן

האומר, על בהמה מעוברת: ולדה של זו, יהא עולה, והיא, האם, תהא שלמים! — דבריו קיימים. והולד יהיה קרבן עולה, והאם שלמים. שהרי קדמה קדושת הולד שהוא דבר בפני עצמו לקדושת האם.

אבל, אם הקדים את האם לולד, ואמר, "היא שלמים, וולדה עולה", הרי זה ולד שלמים. (34) כיון שהקדיש את האם לשלמים, הקדיש את האם וכל מה שיש בה, (35) והולד חשוב כמוקדש בפני עצמו לשלמים, ונמצא שהקדיש שתי בהמות לשלמים. (36) וכיון שנתקדש הולד לשלמים, שוב לא מועילה אמירתו "ולדה עולה" להקדישו לעולה, שהרי כבר הוקדש לשלמים. אלו הם דברי רבי מאיר, הסובר "תפוס לשון ראשון" (37).

רבי יוסי אומר: (38) אם לכך, להקדיש את הולד לעולה, נתכוין תחילה, בשעה שהקדיש את האם לשלמים, הואיל ואי אפשר לקרות שני שמות כאחת, שאין הפה יכול לדבר שני דברים כאחד, דבריו קיימים. והולד עולה. כי "אף בגמר דבריו — אדם נתפס", והרי במה שאמר "היא שלמים" לא נתכוין להחיל על הולד קדושת שלמים.

ואם משאמר [אחרי שאמר] "הרי זה שלמים", נמלך, (39) ואמר "ולדה עולה" — הרי זה ולדה שלמים.

גמרא:

אמר רבי יוחנן: (40) הפריש הטאת מעוברת,

יוחנן בגמרא. ואילו בר פדא [לעיל דף י"א] חולק עליו, וסובר שהעובר אינו דבר בפני עצמו, והוא קדוש בקדושת האם מכח האם, וקדושתו חלה מכח האם.

ולדעת בר פדא, שקדושתו חלה מכח האם, כתבו התוס' [לקמן עמוד ב ד"ה דתנא], שלמאן דאמר "במעזי אמן הן קדושין" חלה הקדושה תיכף בשעת ההקדשה. ואילו למאן דאמר "בהויתין הן קדושין" חלה במעזי אמו קדושה מסויימת "דלא מצי לאקדושי בקדושה אחרת, אלא מיד שיוולד תחול עליו קדושת האם. מיהו, חולין הוא עד שיוולד". ושם יבואר.

34. גירסת השיטה מקובצת והגר"א.

35. כן כתב רש"י. ותוס' כתבו "מיד שהקדיש האם נתכוין נמי שתחול על פיו אותה קדושה על העובר".

ותוס' [לעיל י ב ד"ה ואזדא המתחיל בעמוד א] כתבו, שמיד כאשר אמר "היא שלמים", דעתו לקדש הולד בשלמים, והוי הולד שלמים

על קדושת פיו, ולא מכוחה של האם.

36. רש"י לפי גירסת השיטה מקובצת והצאן קדשים.

והנה, ביאור זה הוא אליבא דרבי יוחנן בסוגיתנו. ואילו אליבא דבר פדא — עיין לעיל [י ב תוס' ד"ה ואזדא המתחיל בעמוד א].

37. מחלוקת רבי מאיר ורבי יוסי אם "תפוס לשון ראשון" או "אף בגמר דבריו אדם נתפס" — מבוארת באריכות לקמן [כו א].

38. גירסת השיטה מקובצת.

39. התייעץ, הרמב"ם בפירוש המשנה. וכן מתרגמינן [שמות יח] "איעצך" — "אמלכינך". תוס' יום טוב.

40. הסוגיא מובאת ומבוארת לעיל [דף י"א] עיין שם.

ומקשיגן על רבי יוחנן ממשנתנו: **מותיב רבי אלעזר** ממה ששנינו: אמר "היא שלמים וולדה עולה", הרי זה וולד שלמים.

ואי פלקא דעתך "שיירי משוייר", למה אמרה המשנה "הרי זה וולד שלמים", הלא אינו "ולד שלמים" אלא הוא שלמים בפני עצמו, ואם כן, "הרי זו שלמים", מיבעי ליה (44) למיתנא! כך היתה המשנה צריכה לומר!

וכיון שקראתו המשנה "ולד שלמים", מוכח שקדושתו היא מכח האם ולא מחמת הקדשת פי המקדיש. ואם כן, לגבי חטאת נמי, היא "ולד חטאת", שדינה למיתה. וקשה על דברי רבי יוחנן?

ומתריצין, אמר רב טבלא: בר מינה דההיא [חוץ ממשנה זו], שממנה לא תיקשי על רבי יוחנן, כי נוסחתה משובשת. דהא (45) תני תנא קמיה דרב, שנה לפניו המשנה בנוסח "הרי זו וולד שלמים", ורב תיקנו, ואמר ליה רב: תני, שנה! "הרי זה שלמים".

וילדה — רצה, אם רצה להתכפר בה, באם מתכפר. רצה, בולדה מתכפר. ואין דינו כ"ולד חטאת" ההולך למיתה. כי רק אם הפריש בהמה לחטאת ואחר כך נתעברה וילדה וולד הולך הולך למיתה. אבל אם הפריש בהמה לחטאת בהיותה מעוברת, נחשב העובר לחטאת בפני עצמה, מכח הקדשת פיו, ולא מכח קדושת האם. והרי זה כאילו הפריש שתי חטאות לאחריות, שאם תאבד האחת יתכפר בשניה, שהדין הוא שמתכפר באיזו מהן שירצה, והשניה תרעה עד שתסתאב.

ומבאר הגמרא: (41) מאי טעמא? קמבר רבי יוחנן, המקדיש בהמה מעוברת לחטאת, אם שייר, שייר את העובר מלהקדישו, אלא השאירו להיות חולין, ולא הקדישו עם האם, הרי הוא משוייר, וחולין הוא. כלומר, העובר הוי דבר בפני עצמו, ו"עובר" (42) לאו ירך אמו הוא, (43) שאינו נחשב כאבר מאברי האם. וכשם שיכול לשייר את העובר לחולין, כך יכול להקדישו לקדושה אחרת, או להקדישו לחטאת בפני עצמו, וחוה ליה כמפריש שתי חטאות לאחריות, שאם רצה מתכפר בה, ואם רצה מתכפר בחבירתה.

נתעברה הוא בדרשת הכתובים. ומאן דאמר "ממעני אמן" דורשה מהדרשה לעיל "אך חלק", או מהדרשה המובאת לקמן [עמוד ב] "האשה וילדיה תהיה לאדוניה". ומאן דאמר "בהווייתן" דרשה ממה שנאמר "רק קדשיך אשר יהיו לך".

44. גירסת הצאן קדשים.

45. גירסת השיטה מקובצת.

41. מהגמרא לקמן [עמוד ב] משמע שרבי יוחנן לא אמר בפירושו "שייר משוייר" ו"עובר לאו ירך אמו הוא", אלא הוא ביאור הגמרא בדברי רבי יוחנן.

42. גירסת השיטה מקובצת.

43. וכתב השיטה מקובצת [אות ו] בשם ר"י ז"ל: פלוגתא דעובר ירך אמו בהקדישה מעוברת הוא מן הסברא, ואילו פלוגתא דב"הווייתן הן קדושין או "במעני אמן" בהקדישו ואחר כך

לו גט עבור חבירו והוא עצמו אינו משתחרר [דאילו כשהוא עצמו משתחרר זוכה בגט ובידו כאחת] הרי זה כאילו נשאר הגט בידי האדון, ואין כאן "נתינה" מיד אדון ליד המשתחרר —

והא תניא: נראין הדברים (50) שהעבד זוכה לקבל גט שחרור של חברו [עבד כמוהו] מיד רבו שאינו שלו. עבדו של ראובן לעבדו של שמעון המשחרר, כיון שלגבי שמעון הוי עבדו של ראובן כיד אחרת, ונמצא שהגט "ניתן" מידו של שמעון המשחרר, ועבדו של ראובן "קיבל" את הגט בתורת שליח לשחרר את עבדו של שמעון. ולא, ואין לו "יד" לקבל גט, מיד רבו שלו, לעבד אחר של רבו שלו, כמבואר —

ואם, כדברי רבי יוחנן, שהאם והעובר הם שני עבדים נפרדים לאדון אחד — איך יכולה האם לזכות גט עבור העובר?

אלא, שמע מינה, מהברייתא, שאם שיירו אינו משוייר, ותיובתא דרבי יוחנן!

ומסקינן: אכן מברייתא זו תיובתא! (51)

מיתיבי ממה ששנינו בברייתא: האומר לשפחתו בשעת נתינת גט שחרור: הרי את שפחה וולדך בן חורין? — אם היתה מעוברת, (46) זכתה לו, לעובר את שחרורו בקבלת הגט, והולד יצא לחירות.

אי אמרת בשלמא, "אם שיירו אינו משוייר" ו"עובר ירך אמו" — משום הכי זכתה לו, משום דהוה ליה, כאילו משחרר חצי עבדו. ומני, ומי הוא התנא הסובר שהמשחרר חצי עבדו יצא לחירות? רבי (47) היא,

כה-ב דתניא: רבי אומר: המשחרר חצי עבדו, יצא לחירות, קונה את עצמו לחצי, והוי חצי עבד וחצי בן חורין, דגיטו וידו באין כאחת. (48)

אלא (49) אי אמרת "שיירו משוייר", ו"עובר לאו ירך אמו הוא", והינך סובר שאם שחרר את האם ושיר העובר להיות עבד, נשאר העובר עבד, הרי לשיטתך, שהם שני גופים נפרדים, והם שני עבדים לאדון אחד, קשה: אמאי זכתה לו, איך יכולה האם לזכות לו לעובר? איך יכול עבד אחד לזכות לעבד אחר, והרי "יד עבד כיד רבו", וכשרבו נותן

46. גירסת השיטה מקובצת.

47. גירסת השיטה מקובצת.

48. כל עבד המקבל גט מידי רבו, יש לו "יד" לקבל את הגט מדין "ידו וגוטו באין כאחד" כמבואר במסכת גיטין [עז ב]. כי כל זמן שהוא עבד, אין לו "יד" לקבל גט, שהרי ידו של העבד היא כיד רבו, ואיך משתחרר על ידי קבלת הגט, הרי לפני השחרור אין לו יד לקבלת גט? אלא, כיון שעם קבלת הגט יש לו יד, נמצא שהגט מביא לו את ה"יד", ושניהם יחדיו חלים כאחד.

וסובר רבי, שהוא הדין במשתחרר לחציו יש לו יד ["חצי יד"] לקבלת שחרור [שחרור חציו] מדין "גיטו וידו באין כאחד". ואילו חכמים חולקים [גיטין מא ב] על רבי, וסוברים שהמשחרר חצי עבדו אינו יוצא לחירות כלל אפילו לא חציו. ועיין שם טעם מחלוקתם.

49. גירסת השיטה מקובצת.

50. גירסת השיטה מקובצת.

51. תמה הר"י ז"ל [בשיטה מקובצת]: רבי